

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Szepesi és Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Szepesi István ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. ... jogtanácsos által képviselt Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa [1088 Budapest, Reviczky u. 5., Hiv. sz.: ...] alperes ellen műsorszolgáltatási ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2009. évi október hó 13. napján kelt 23.K.31.054/2009/5. számú ítélete ellen a felperes által 6. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a 2009. évi január hó 21. napján kelt ... számú alperesi határozatot hatályon kívül helyezi.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 40.000 (azaz negyvenezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

A kereseti és fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperesi jogelőd (a továbbiakban: alperes) a 2009. évi január hó 21. napján kelt ... számú határozatában megállapította, hogy a felperes a ... napján ... perces kezdettel sugárzott ... című műsorszámot a II. kategóriába sorolta, amellyel megsértette a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) 5/B.§-ának (3) bekezdésében és az 5/C.§-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseit. A jogsértés miatt 20 percre felfüggesztette a

felperes műsorszolgáltatási jogosultságának gyakorlását. A határozat indokolásában az alperes a film tartalmának ismertetését követően megjelölte a kifogásolt tartalmi elemeket és jeleneteket. Rögzítette, hogy a ... kezdettel bemutatott jelenetben jól látható a katonák félelme, amikor ... kardja lemészárol közülük néhányat. A képernyő alján megfigyelhető a halott katonák teteme. ... kardja véres a mészárlás után. A kard használatakor a háttér fekete, amely félelemkeltő hatással bír, és a suhintás hangja is jól hallatszik. A ... kezdetű részben ... vállán a véres karddal, a háttérben pedig a korábban megjelölt katonák holttestével együtt jelenik meg. A zenei aláfestés feszültség fokozó. A ... kezdetű jelenetben ... és ... harcolnak, a képernyőn a háttér fekete színűre vált, csak a kard pengéje és a támadás látszódik. A képekkel párhuzamosan izgalom fokozó zene hallatszik. A kard fehér színű villámokat szór, miközben ... ezt kiáltja: én gyilkoltam le ezeket a hitvány katona utánzatokat. 9:39:04-kor Naraku kardja egymás után háromszor csap le Inuyashára. A földre csapódott kard erejét a szétrepülő földdarabok jelzik. Naraku így kiált: ez az, fuss csak! Ezt követően az alperes rögzítette, hogy az epizódban a sorozatbeli főhős antiszociális és erőszakos magatartást képviselt, amely a főhőssel való azonosulási igény miatt káros lehet a fiatalok számára nézve. Félelemkeltő volt a szellemként visszatérő legendás harcosok megjelenése, amelyet a bemutatott képi és hanghatások, zenei aláfestések is megerősítettek. Az erőszakkal megoldott konfliktusok központi szerepet játszanak, abban számos életveszélyes fenyegetés szerepel, az előfordult sérülések félelemkeltő módon kerültek megjelenítésre. A feszültséget közeli képekkel, zenei aláfestéssel is növelték. Az 1494/2002. (X.17.) számú ORTT határozatra utalással kiemelte, hogy a korhatár helyes meghatározásánál a műsorszám kiskorúakra gyakorolt összehatását kell figyelembe venni, vagyis a képi megjelenítés, az akusztikus elemek, a film tartalmi mondanivalójának elemzésének alapján kell a mérlegelés szempontjait kialakítani. Az erőszakos magatartás bemutatása a műsorszám alatt szinte folyamatos volt, a film nem zárult megnyugtató befejezéssel, és a nyelvezete helyenként kifejezetten durva, trágár volt, amely alapján a műsorszám egészében alkalmas volt arra, hogy a kiskorúakban félelemkeltő hatást váltson ki. Ezért a filmet a III. kategóriába kellett volna sorolni, és azt csak 21:00 és 05:00 órák között lehetett volna közzétenni.

A felperes keresetében elsődlegesen - a jogsértés hiányára tekintettel - a határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan - az ügy érdemére is kiható lényeges eljárási hibák miatt - a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte. A harmadlagos kérelme a határozat megváltoztatására, a szankció mérséklésére irányult. Előadása szerint az epizód kifogásolt jelenetei és az epizód egésze sem durvaságában, sem pedig mondanivalójában nem jelent veszélyt a kiskorú nézők fejlődésére. A pozitív szereplők minden esetben megkülönböztethetők voltak a negatív karakterektől. Az erőszak alkalmazása nem volt sem túlzó, sem szélsőséges, az visszafogottan jelent meg. Emellett figyelembe vette a Nemzeti Filmiroda klasszifikációját, továbbá az 1494/2002. (X.17.) ORTT számú határozatban foglalt iránymutatást. Az eljárási jogi jogsértések körében állította, hogy az alperes nem tett eleget az indokolási kötelezettségének.

Az alperes a határozatban foglaltak fenntartása mellett kérte a kereset elutasítását. Állította, hogy eleget tett indokolási kötelezettségének, a műsorszámot pedig a III. kategóriába kellett volna sorolni.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Indokolása szerint nem észlelt olyan eljárási jogsértést, amelyre tekintettel a határozatot hatályon kívül kellene helyezni. A vitatott műsorszám megtekintését követően megállapította, hogy az alperes nem csak a kiragadott részeket elemezte, hanem a film kiskorúakra gyakorolt összhatását vette figyelembe, így a képi megjelenítést, az akusztikus jeleneteket és a film tartalmi mondanivalóját. Az alperessel egyezően úgy vélte, hogy a bemutatott erőszakos cselekmények következményei, így a megölt katonák holtteste, a főhős vállán hozott véres tetemek, a küzdelem utáni véres kard félelemkeltő módon került megjelenítésre, az erőszakra utalás túlzó volt, dramaturgiailag nem csak a szükséges mértékben jelent meg, és ezeket erős hangeffektusok és felkavaró képsorok is kísérték, amelyek az állandó izgalomkeltésre alkalmasak. A főhős által közvetített negatív (erőszakos és destruktív) magatartásformák megzavarhatják vagy káros módon befolyásolhatják a gyermekek fantáziáját, az erőszakos konfliktus-megoldás nem kívánatos magatartás mintává válhat a kiskorúak értékrendjében. A felperesnek a filmet a III. kategóriába kellett volna sorolnia, ezért a határozatban megállapított jogsértéseket elkövette. Megjegyezte, hogy a Nemzeti Filmiroda és az uniós tagországok klasszifikációja csak iránymutatásul szolgálhat, de a Rttv.-ben foglaltak szerint kell a műsorszámot besorolni. A határozat a szankció alkalmazása körében is jogszerű volt.

Az elsőfokú bíróság ítélete kereseti kérelmének megfelelő megváltoztatása iránt előterjesztett fellebbezésében a felperes előadta, hogy helyesen sorolta a filmet a II. kategóriába, az egyes részek ugyanis szülői felügyelettel, felnőtt magyarázattal érthetők és követhetők voltak. A rajzfilmben nem voltak olyan elemek, amelyek a 16 éven aluli kiskorúak számára aggályossá tehetnék volna azok feldolgozhatóságát. Fel sem merülhet, hogy a rajzfilmet nem voltak képesek fikcióként értelmezni, vagy, hogy a látott viselkedésformák bármilyen adaptációra is készítették volna őket. A 12 éven aluli kiskorúak esetleges kétségei, félelmei pedig eloszlathatók, megvitathatók voltak. A fikciós műfajra tekintettel a szereplőkkel való azonosulási igény szóba sem jöhet. Az alkotás nem sugallt kettős értékrendet, az erkölcsileg, társadalmilag kifogásolható magatartások és jellemek nem kerültek a pozitív értékrendhez tartozóként beállításra. A rajzfilm nem magatartási mintákat ábrázolt, nem a mindennapi életben előálló szituációkra mutatott magatartás-formákat, ezért a rajzfilmben bemutatott fikciós alakok, mesehősök megnyilvánulásai mintaértékkel nem bírnak. Az internet és a videójátékok, valamint a különböző televíziós csatornák választékának dömpingjében a védett korosztálynak az animációs sorozat helyes megítéléséhez külső segítségre nincs szüksége. Megjegyezte, hogy a Nemzeti Filmiroda a Rttv. szabályozásával azonos tartalmú szempontok szerint minősítette a filmet a II. kategóriába tartozónak, a szakemberek korhatár besorolásának megkérdőjelezése aggályos. Az erőszak csak a dramaturgiailag szükséges mértékben, az utalás szintén jelent meg. Az izgalomfokozó zenei aláfestés és

hangeffektusok segítenek abban, hogy a történetet a valóságtól elemeljék és áthelyezzék a fikcióba, azt sugallva, hogy egy ilyen esemény nem minősül hétköznapi cselekménynek, tehát a gyermekeknek nem kell attól tartaniuk, hogy hasonlóval találkoznak. Változatlanul fenntartotta eljárási kifogását, miszerint a választott szankció tekintetében az alperes nem tett eleget az indokolási kötelezettségének.

A fellebbezéssel szembeni ellenkérelmében az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Továbbra is állította, hogy a határozatban hivatkozott jelenetek magasabb korhatár kategóriába történő besorolást tesznek indokolttá. Nem különíthetők el a pozitív és negatív karakterek, a főhős is antiszociális és erőszakos magatartást képvisel, amely káros lehet a kiskorúak számára, hiszen az agresszió nem lehet a konfliktusok megoldásának hatékony eszköze. A kiskorúak nem képesek arra, hogy önállóan felismerjék azokat a műsorokat, amelyek károsak a fejlődésükre, különösen azokat, amelyek káros üzeneteket közvetítenek. E körben a műsorszolgáltató felelősséggel tartozik. Megismételte, hogy a jogkövetkezmény tekintetében is teljesítette az indokolási kötelezettségét.

A felperes fellebbezése alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 340.§-ának (5) és (6) bekezdései alapján tárgyaláson kívül, a Pp. 253.§-ának (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, a fellebbezési kérelem és az ellenkérelem korlátai között vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen tárta fel a jogvita elbírálása szempontjából releváns tényállást, azonban jogi okfejtésével és az abból levont ítéleti következtetéseivel - a film megtekintését követően - a másodfokú bíróság nem ért egyet. A felperes fellebbezésében foglaltak alkalmasak voltak az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására.

A műsorszám kategorizálása a bemutatott jelenetek számától, azok minőségétől, színvonalától, szövegezésétől, képi megjelenítésétől, magyarázattal vagy magyarázat nélkül történő megértésüktől, valamint a kiskorúak személyiségfejlődését és értékrendjének kialakulását befolyásoló hatások összességének értékelésétől függ. A műsorszám besorolását tehát nem a produkció műfaji jellemzője, hanem magának a műsorszámnak a konkrét tartalma határozza meg. Ennél fogva önmagában a fikciós műfaj, illetve a rajzfilm jelleg nem szempontja a klasszifikációnak, a tartalom és a megjelenítés folytán az magasabb kategóriába is tartozhat.

A fentieken kívül a Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, hogy a sorozatokat nem általában kell kategorizálni. Ha általában a sorozat egyes elemei a II. kategóriába tartoznak, még nem zárja ki azt, hogy egy-egy epizód ettől eltérően a III. csoportba tartozzon. Az a műsorszám, amelyet a kiskorú felnőtt magyarázatával sem érthet meg, vagy - mert korából fakadóan nem elég fejlett annak befogadásához - még így is félreérthet, a Rttv. 5/B.§-ának (3) bekezdésében szabályozott III. kategóriába kell

sorolni. A Rttv. nem adott kimerítő felsorolást e körben, ezért a III. kategóriába sorolást az erőszak, a szexualitás, illetve az erőszakosan megoldott konfliktus mellett minden olyan körülmény, jelenség is megalapozhatja, amely alkalmas arra, hogy a kiskorúak egészséges fejlődésére hátrányosan hasson. A fiatalkorú nemzedék különös jogi védettségét az indokolja, hogy a végleges értékrend kialakításának folyamata során még nem képesek arra, hogy a látottakat, hallottakat a társadalmi konvencióknak megfelelően, az általában elvárt egészséges értékrenddel összhangban értékeljék. Ma a média és főként a televízió a szocializáció egyik legmeghatározóbb területe. Éppen ezért a fiatalok testi, szellemi és erkölcsi fejlődése szempontjából a műsorszolgáltatónak kiemelt felelőssége van. A Rttv. kiskorúakra vonatkozó szabályait nem lehet kiterjesztően értelmezni és a besorolásnak nem lehet szempontja a Nemzeti Filmiroda klasszifikációja sem. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az olyan műsorszámot, amely a 16 éven aluli korosztály számára érthető, feldolgozható, a 12 éven aluli kiskorúak esetleges megértési nehézségeit, félelmeit szülői felügyelet mellett leküzdhetik, illetve megérthetik, a műsorszolgáltatónak ne lenne joga a II. kategóriába sorolni.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes által kifogásolt epizód a kiskorúak túlnyomó része számára megfelelő magyarázat nélkül is érthető, az egyes 12 éven aluliakban felmerülő kétség vagy félelem a nagykorú iránymutatása mellett, személyiségfejlődésük káros befolyásolása nélkül feldolgozható. A közismert klasszikus mesék rendre tartalmazznak hétköznapiak nem tekinthető, erőszakos jeleneteket. A gyerekek ma is szeretnek harcolni, karddal játszani. Szó nincs azonban arról, hogy a katonásdi feltétlenül elítélendő, tiltott játék lenne annak ellenére, hogy ilyenkor a cél az ellenfél megsemmisítése. A kiskorúak ugyanis a játék közben is tisztában vannak azzal, hogy ez játék és nem valóság, a mindennapi életükben valós harc részesei nem lehetnek. Azzal is tisztában vannak, hogy ki áll a jó, és ki a rossz oldalon. A harci eszközök alkalmazását nem vetítik ki a saját életükre, a kardvívást, a konfliktus erőszakos megoldását csak a harctéren és nem a mindennapokban tartják elfogadottnak. Éppen ezért a II. kategóriába olyan műsorszámok is beletartozhatnak, amelyek feszültséget, erőszakot jelenítenek meg. A Fővárosi Ítéltábla értékelése szerint a vitatott epizódban megjelenő erőszak és feszültség nem jelent meg a kiskorúak személyiségfejlődésére kedvezőtlenül ható elemként, nem lépte túl azt a határt, amely alapján a rajzfilmet a III. kategóriába kellett volna sorolni.

Az alperes által kifogásolt jelenetekben katonák harca volt látható. Egy ilyen harcban teljesen természetes, hogy a katonák félnek, a harc eredménye pedig, hogy néhányan elesnek. A bemutatott konfliktushelyzetek és azok megoldásai azonban a 12 év alattiak értelmi-érzelmi szintjének megfelelően kerültek ábrázolásra. Az ábrázolt cselekedetek megmaradtak a mese szintjén, azok a fekete háttér és a zenei kíséret ellenére sem közvetítenek a fiatalok számára negatív magatartási mintákat. A kiskorú gyermekek különböző fejlődési stádiumban más-más módon értik meg a televízióban látott történeteket, könnyen összetéveszthetik a látszatot a valósággal. Jelen esetben azonban a bemutatott harc olyan mértékben rugaszkodik el a valóságtól, hogy valós félelmet még a legkisebbekben sem

keltének. A kard pengéjének látványa és a suhintás hangja nem keletkeztetett olyan feszültséget, amely miatt az ábrázoltakat félreértheti a védett korosztály, vagy amely alkalmas lenne a megfélemlítésükre. A vizsgált epizódban nem volt jellemző a durva, erőszakos nyelvezet, az alperes által megjelölt kiáltások a közismert mesevilágban visszafogottnak minősülnek. Amennyiben a nullától tizenkettő évig terjedő korhatárba tartozó kiskorúak bármelyike mégis félreérti a bemutatottakat, vagy az valós félelmet okozott számára, akkor a látottak hatására kialakult felfokozott állapot, bizonytalanság a szülői felügyelettel könnyen feloldható, a nagykorú iránymutatása mellett gond nélkül értelmezhető.

A rajzfilm - az alperes által kifogásolt elemei ellenére - témájában, tartalmi megjelenítésében annyira elrugaszkodik a valóságtól, hogy még a kicsikben is csak meseként jelenik meg, a főszereplőkkel való azonosulási vágy, a negatív magatartás pozitív értékrendként való közvetítése - különösen szülői felügyelet mellett - igazi veszélyként nem merül fel. A történet egyszerű, könnyen érthető, az ábrázolt karakterek is egyértelműek, így a korosztály teljes egésze képes a jót a rossztól megkülönböztetni. A kifogásolt részek vizuális megjelenítése nem teszi őket immunissá az erőszakkal szemben, trágár szavak, durva kifejezések nem voltak jellemzőek. Ezzel szemben az alperes a kifogásolt jeleneteket és tartalmát úgy mutatta be szövegszerűen, mintha azok valós félelmet ébreszthetnének, kemény durvaság, nyílt erőszak részletes bemutatásáról lenne szó. A rajzfilm képi megjelenítés azonban nem ezt tükrözte.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes által vitatott epizód nagykorú segítségével, a 0-16 év közötti korosztály személyiségfejlődésének káros befolyásolása nélkül feldolgozható, megérthető, a látottak hatására esetleg kialakult izgalmi állapot, félelem könnyen leküzdhető. A sugárzással ezért a felperes nem sértette meg a Rttv. 5/B.§-ának (3) bekezdését és az 5/C.§-ának (2) bekezdését. Erre tekintettel már szükségtelen volt a felperes által megjelölt, a szankció alkalmazásával kapcsolatos jogsértés érdemi vizsgálata.

A fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és jogsértés hiányában az alperes határozatát hatályon kívül helyezte; az új eljárásra való kötelezést mint szükségtelent, mellőzte.

A sikeresen fellebbező felperes első- és másodfokú perkötségét az alperes a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján köteles megfizetni, míg az alperes személyes illetékmentessége folytán a kereseti és a fellebbezési illetéket az állam viseli a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján.

, 2010. évi október hó 28. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet sk. tanácselnök, dr. Vitál-Eigner Beáta sk. előadó bíró,

dr. Bacsa Andrea sk. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő